

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2008. május 7.

TÖRTÉNELEM

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba írja be a tanuló által elért összes/teljes pontszámot!**

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-l kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz–hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad!

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítóknak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **négy** feladat értékelhető:

mégpedig kettő rövid és kettő hosszú feladat, amelyek közül mindegyik **más-más korszakra**, legalább kettő a **magyar** történelemre és egy az **egyetemes** történelemre vonatkozik.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén:**

Ha *négy feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő vagy három) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van négy olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 16., 17., 20. vagy 14., 16., 17., 20.).

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és nincs *négy* olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni, mely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 16., 19., 22.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség**.

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A tématarítás, a lényeg kiemelése: lényegre törően a feladatban felvetett problémára koncentrál-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- Műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértés**re adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7-8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4-6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2-3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők föltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik. Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és tartalmak pontszámának is meg kell egyeznie. Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (Pl.:) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásnál és következtetéseknel – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.
1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.
0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7-8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4-6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2-3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl.: a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik). A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is és értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2-3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4-5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (**3** és **4**) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni!
8. Számítsa ki a négy esszéfeladatban elért **összesített vizsgapontszámot!** Ha az összesített vizsgapontszám nem egész szám, akkor 0,5-re végződő eredménynél nem kell kerekíteni, 0,5 alatt lefelé, 0,5 fölött pedig felfelé kell kerekíteni! (Pl.: 27,5 pont: nem kell kerekíteni, 27,3 = 27 pont, 27,7 = 28 pont.)

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért – korábban esetleg már kerekített – pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
Vizsgapont	16	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Ókori Róma (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) principátus

b)

- átszervezte a köztársaság államszervezetét,
- megtévesztette a tömegeket, katonaságot,
- ajándékokkal halmozta el a hozzápártoló előkelőket,
- lemondott triumviri címéről,
- maga mellé állította a szenátust,
- nem lett diktátor és örökös consul,
- tanult Caesar hibáiból.

(Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatók.)

2. Középkori céhek (Összesen 4 pont.)

a) A céh, az egyazon mesterséget űző mesterek, érdekvédelmi szervezete. (Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatók.) (1 pont)

b) A jó minőség megőrzése. (1 pont)

c) 15., 24., 41.; 47. pont (Elemenként 0,5 pont.)

d) A termelés szabályozása vagy a verseny korlátozása. (1 pont)

3. I. Lajos törvényei (Összesen 4 pont.)

a) (Elemenként 0,5 pont.)

1. A forrásban említett király neve (<i>A szövegben [...] jel található a király neve helyén.</i>)	II. András
2. A forrásban említett oklevél megnevezése	Aranybulla
3. A forrásban említett oklevél kiadásának éve	1222
4. A forrás kibocsátásának éve	1351

b) A szabad végrendelkezés jogát változtatja meg, bevezetve az ősiség törvényét, mellyel megakadályozta a nemesi birtokok elidegenítését. (Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatók.) (1 pont)

c) 1848 (1 pont)

4. Adam Smith (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	igaz	hamis
Adam Smith a gazdaság alapjának a munkát tekintette.	X	
A szükségletek kielégítését, az elosztást befolyásolja a demográfiai tényezők alakulása.	X	
Az adott ország földrajzi adottságai alapvetően befolyásolják az ország gazdasági fejlődését.		X
Adam Smith az értelmiségi réteget nem tekintette az ország hasznos csoportjának.	X	

5. A XVII. századi Magyarország (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont)

a) 1664 (1 pont)

b) I. Lipót (1 pont)

c) Mert győztes csatát követően visszaadta a I. Lipót a töröknek az elfoglalt területeket. *vagy* Nem folytatta a török elleni hadműveleteket. *vagy* Előnytelen békét kötött a törökkel. (1 pont)

d) A vezetőket kivégezték, lefejezték. (1 pont)

6. Szent Szövetség (Összesen 3 pont.)

a) Poroszország, Osztrák Császárság (Ausztria, Habsburg Birodalom), Oroszország (Elemenként 0,5 pont.)

b) A dinasztikiák és az egyház védelme *vagy* a feudális államok fenntartása *vagy* a feudális monarchia ellenes felkelések leverése. (*Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatóak.*) (0,5 pont)

c) Görögország (1 pont)

7. Reformkori Magyarország (Összesen 4 pont.) (Soronként 1 pont.)

Meghatározás	Betűjel	Rendi vagy királyi
A végrehajtás csúcsszervének a vezetője.	C	<i>király által kinevezett</i>
Az Alsótábla elnöke, és egyik fellebbviteli fóruma az igazságszolgáltatásnak.	A	<i>király által kinevezett</i>
A Felsőtábla elnöke, a Helytartótanács vezetője.	B	<i>rendek által választott</i>
A vármegye igazgatása a feladata.	E	<i>király által kinevezett</i>

8. Gazdasági viszonyok a két világháború között (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) Németország amerikai hitelekhez jutott.
- b) Szovjetunió, Japán, Németország
- c) Ország: Szovjetunió *vagy* Szovjet–Oroszország

Indoklás: I. világháború *vagy* forradalom *vagy* intervenció és polgárháború

9. Horthy-korszak (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) Klebelsberg Kunó
- b) az analfabéták aránya 30%-ról 6 %-ra csökkent *vagy* az ötödére esett vissza
- c) nagybirtokosok *vagy* arisztokrácia; értelmiség
- d) Az oktatás fejlesztése ellenére, a társadalmi szakadékokat nem sikerült áthidalni. *vagy* A társadalom alsóbb rétegéből származóknak változatlanul nem volt esélyük a továbbtanulásra, a diploma megszerzésére.

10. 1956 nemzetközi összefüggései (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) A forradalom kitörésekor az USA óvatos, puhatolózó politikát folytatott.
- b) Az USA visszakozott, s elállt a magyar forradalom bármilyen támogatásától.
- c) A szuezi-válság *vagy* a Szovjetunió erőteljes fellépése/beavatkozása/fenyegetőzése.
(*Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatóak.*)

11. Az Európai Unió helye a világgazdaságban (Összesen 2 pont.)

- a) Az Európai Unió egyik alapfeladata, célja: az USA és a Szovjetunió, később Japán ellensúlyozása gazdasági téren (*Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatóak.*) (0,5 pont)
- b) Az eredeti elképzelést – mely a gazdasági versenyben való lemaradás csökkentését tűzte ki – az EU sikeresen teljesítette, teljesíti. (*Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatóak.*) (1 pont)
- c) Az USA-ban. (0,5 pont)

12. Mai Magyarország (Összesen 4 pont)

- a) törvények jóváhagyása, fegyveres erők főparancsnoka, kinevezi és felmenti a kormányt, javaslatot tesz a legfőbb ügyész személyére, kinevezi a MNB elnökét. (Elemenként 0,5 pont.)
 - b) 10 évig (0,5 pont)
 - c) közvetetten *vagy* a parlament (országgyűlés) választja (0,5 pont)
 - d) 3 (0,5 pont)
 - e) A (1 pont)
-

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. A XVI-XVII. századi Nyugat-Európa (rövid)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a XVI. századi angol tőkés gazdaság és társadalom kibontakozását mutatja be. Válasza tartalmazza a mezőgazdaság tőkés átalakulásának és a manufakturális ipar megjelenésének a bemutatását, illetve az angol társadalom rétegeinek jellemzését is.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Pl. rögzíti, hogy a kapitalizmus kibontakozását Angliában a földrajzi felfedezések segítették elő, tehát a XVI. századra tehető és utal az atlanti világgazdaság kialakulására.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja a következő általános fogalmakat (pl. befektetés, mezőgazdaság, ipar, földbirtokos, bérmunkás), illetve helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. bekerítések, manufaktúra, monopólium, tőkés gazdaság).	0-4
Források használata	M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Pl. rögzíti, hogy az angol földbirtokosok jelentős része juhtenyésztésre szakosodott <i>vagy</i> A parasztokat elűzték földjeikről és megállapítja, hogy létrejött az árutermelő nagybirtok <i>vagy</i> a városlakók száma növekszik; T Pl. rögzíti, hogy a céhes ipart felváltotta az új termelési forma, a manufaktúra és megállapítja, hogy beindul a mennyiségi termelés.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az angol kapitalizálódás gazdasági folyamatait, színtereit és társadalmi hátterét. T Pl. rögzíti, hogy a földrajzi felfedezések következtében fellépő árforradalom ösztönözte a mezőgazdasági és ipari befektetéseket és megállapítja, hogy létrejön a tőkés gazdaság <i>vagy</i> a gazdaság általános fellendülése következett be; T Pl. rögzíti, hogy a nemesség bekapcsolódott az árutermelésbe, vállalkozóvá vált és megállapítja, hogy a földjüket elvesztett parasztok pedig olcsó munkaerőt jelentettek a manufaktúrák számára; T Pl. rögzíti, hogy az állam pártolta kereskedőtársaságok létrejöttét és megállapítja, hogy ebből az angol uralkodók jelentős bevételre tettek szert.	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

14. A harmincéves háború (hosszú)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a harmincéves háború előzményeit, okait és a lezáró békeszerződést mutatja be és elemzi. A válasz bemutatja az európai nagyhatalmak szövetségi rendszereit, azok működését, szerveződését. Szól a két nagyhatalom (Habsburg Birodalom és Franciaország) hegemonisztikus törekvéseiről. Az elemzés összefüggéseket állapít meg a nagyhatalmi és a vallási érdekek között. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból következtetéseket von le, s fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a harmincéves háború 1618-1648 között zajlott. Rögzíti, hogy az európai országok jó része, beleértve a félszigeteket is, részt vesznek a háborúban. Megnevezi a legfontosabb területi változásokat is.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. szövetségi rendszer, katolikus, protestáns nagyhatalom, autonómia, hegemonia. T Szakszerűen használja a témához közvetlenül, szakszerűen kapcsolódó fogalmakat: pl. Protestáns Unió, Katolikus Liga, Birodalmi Gyűlés.	0-6
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: megállapítja, hogy a szövetségi rendszerek vallási alapon szerveződnek, rögzíti, hogy emellett az európai hegemonia megszerzése a tét a Habsburg Birodalom és Franciaország konfliktusában. T Pl.: megállapítja, hogy a hegemonia mellett több, egymástól független probléma megoldása is a harmincéves háború alatt történik. Rögzíti, hogy Hollandia önállóságának, függetlenségének elismertetése <i>vagy</i> a Német-római Császárság fejedelemségeinek függetlenedési törekvései tartoznak ide. T Pl.: rögzíti, hogy a vesztfáliai béke a császár vereségét jelenti; megállapítja, hogy a területi rendezés mellett, a vallási kérdésekben is döntés született, mely a szabad vallásgyakorlatot tette lehetővé. T Pl.: megállapítja, hogy a területi változások mellett a gazdasági érdekek is megjelennek a békében, rögzíti, hogy a területi, hegemon törekvések mellett a kereskedelmi érdekek is fontosnak tűnnek (Franciaország területi növekedése, terjeszkedése).	0-10

Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó feltárja a harmincéves háború okait, valamint bemutatja, hogy a háború lezárása a vesztfáliai békék alapjaiban változtatták meg Európa képét és fejlődését. T Pl.: utal arra, hogy a két nagyhatalom mellett Anglia is egyre komolyabb gazdasági fejlődésen megy keresztül, de megállapítja, hogy a belpolitikai küzdelmek miatt nem igazi résztvevője a háborúnak. T Pl.: utal arra, hogy a háborúba bekapcsolódnak olyan országok is, melyek Európa perifériáján helyezkednek el. T Pl.: ismeretei alapján megállapítja, hogy a Német-római Császárság egysége megszűnt 1648-ban <i>vagy</i> megállapítja, hogy ez a német területek lemaradását fogja jelenteni a többi nyugat-európai országhoz képest. T Pl.: rögzíti Franciaország területi növekedését, és megállapítja, hogy Svájc és Hollandia függetlenségét elismerik az európai országok. T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőkészséggel alátámasztja írását.	0-12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

15. A hármas szövetség kialakulása (rövid)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a hármas szövetség kialakulásának körülményeit mutatja be és elemzi. Lényegi megállapításokat tesz a három ország, Osztrák-Magyar Monarchia, Németország, Olaszország szövetségének háttéréről.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a hármas szövetség 1882-ben jött létre, valamint alapvetően a XIX. század utolsó harmadának történelmi eseményeiről szól. Rögzíti a hármas szövetség érdekszféráit (pl. Bosznia- Hercegovina, Balkán).	0-4

Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó általános (pl. nagyhatalmak, szövetség, gyarmat, gazdasági fejlődés), valamint közvetlenül kapcsolódó fogalmakat (pl. hármas szövetség, okkupáció, nagyhatalmi egyensúly).	0-4
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti, hogy a szövetség katonai jellegén túl, politikai együttműködést is jelent, és megállapítja, hogy a szerződő felek kölcsönös kötelezettséget vállaltak. T Pl.: rögzíti, hogy a nagy gyarmattartó országok az antant tagjai, míg a gyarmattal nem rendelkezők a hármas szövetség tagjai, megállapítja, hogy ennek ellenére Németország a második legfejlettebb ország.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó írásában alapvetően a hármas szövetség létrejöttével foglalkozik. Feltárja az előzményeket, okokat. T Pl.: szól arról, hogy a berlini kongresszussal új korszak kezdődött Európa életében, megállapítja, hogy a három császár szövetsége itt bomlott fel, s új, szövetségi rendszerek kialakulása kezdődött meg. T Pl.: rögzíti, hogy Németország és az Osztrák-Magyar Monarchia szövetségét meghatározta a „központi” elhelyezkedésük, és megállapítja, hogy politikai, stratégiai célkitűzéseik nagyjából azonosak. T Pl.: megállapítja, hogy Olaszország csatlakozása egyértelműen franciaellenességre utal, rögzíti, hogy a bismarcki politika ezzel elérte célját: Franciaország elszigetelődött.	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

16. A szövetséges hatalmak együttműködése a II. világháború alatt (hosszú)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	Az elemzés a szövetséges hatalmak (Szovjetunió, USA, Nagy-Britannia) tanácskozásait mutatja be és elemzi. Elemzi a három ország egymáshoz és a többi európai országokhoz fűződő viszonyát. Elemzi a konferenciáknak, megbeszéléseknek, a háború utáni időszakra gyakorolt hatását. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból következtetéseket von le s fogalmaz meg.	0-8

Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T A vizsgázó helyesen elemzi a háború eseményei és a diplomáciai események közötti összefüggéseket. Jól értelmezi a szövetségesek geopolitikai helyzetét. Bemutatja az érdekszférák területi elhelyezkedését.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. háború, békekötés, konferencia. T Szakszerűen használja a témához közvetlenül, szakszerűen kapcsolódó fogalmakat: pl. második front, megszállási övezet, antifasiszta koalíció, totális háború, kollektív bűnösség.	0-6
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: megállapítja, hogy az Atlanti Charta a kezdőlépés volt az antifasiszta koalíció létrehozásában, rögzíti, hogy ez volt az első kapcsolatfelvétel a tőkés (USA) és szocialista (SZU) világ között a háború alatt <i>vagy</i> megállapítja a szövetségesek visszafogott, mértéktartó hozzáállását a többi ország belpolitikáját illetően. T Pl.: megállapítja, hogy a teheráni konferencián már a háború lezárása, a határok újrarajzolása a téma a Közép-Európai régióban. T Pl.: rögzíti, hogy a kelet- és közép-európai befolyási érdekszférák már a háború alatt eldőlték <i>vagy</i> kiemeli a megbeszélések, tanácskozások jellegének megváltozását, megállapítja, hogy ezzel egyértelművé válik, hogy Közép-Európát (így Magyarországot is) a szovjet csapatok fogják megszállni. T Pl.: megállapítja, hogy Jaltában és Potsdamban elsősorban a háború utáni rendezés került szóba, megállapítja, hogy mindhárom ország egyetértett Németország megbüntetésével, valamint felosztásával, de ezt másként képzelték.	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó a szövetségesek találkozóit, azt ott tárgyalt kérdések háttérét, hatását elemzi. T Pl.: megállapítja, hogy az Atlanti Chartán keresztül került sor a kapcsolatfelvételre, és rögzíti, hogy ennek katonai jelentősége még nem volt. T Pl.: megállapítja, hogy a teheráni konferencián találkozik először a három vezető, rögzíti, hogy többek között szó esik a második front megnyitásáról, valamint már itt szó esik a kelet-európai határokról is (pl.: Lengyelország). T Pl.: Moszkva és Jalta kapcsán rögzíti, hogy a háború utáni rendezés a többi ország feje felett zajlik, megállapítja, hogy kezdenek kirajzolódni a két tábor közötti határvonalak, a két érdekszféra elkülönülése.	0-12

	T Pl.: rögzíti, hogy Potsdamban a háború lezárása, a bűnösök megbüntetése, Németország felosztása a téma, megállapítja, hogy a nyugati nagyhatalmak és a Szovjetunió kapcsolata elhidegült. T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőkézséggel alátámasztja írását.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkézségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

17. Szent László és Könyves Kálmán törvényei (rövid)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó I. László és Könyves Kálmán törvényeit mutatja be és elemzi azokat. A források segítségével összehasonlítja azokat, megvizsgálja a törvény által szabályozott főbb kérdéseket azonosságokat, és eltéréseket.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy I. László 1077-1095 között, Könyves Kálmán 1095-1116 között uralkodott Magyarországon.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó általánosan (pl. kereszténység, állam, törvény) és közvetlenül kapcsolódó fogalmakat (pl. szemet szemért elv, rabszolga, egyház).	0-4
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: kiemeli, hogy a törvények jelentős hányada a magántulajdont védi, s rögzíti, hogy az ellene elkövetett bűnöket bünteti igen szigorúan. T Pl.: rögzíti, hogy a törvények másik nagy csoportját az egyház munkáját segítő, védő törvények alkotják, megállapítja, hogy egy évszázaddal a kereszténység felvétele után még mindig nem áll erős lábakon a keresztény magyar egyház.	0-6

Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó alapvetően I. László és Könyves Kálmán törvényeit mutatja be és elemzi. T Pl.: bemutatja, hogy Magyarország egy anarchikus, trónviszályokkal tűzdelt időszak után van, s rögzíti, hogy szükség van törvényi szabályozásra. T Pl.: említi, hogy László törvényei igen szigorúak, s rögzíti, hogy a magántulajdon védelmére van szükség, megállapítja, hogy a törvények elérik céljukat, mert Kálmán már enyhít a törvény szigorán. T Pl.: rögzíti, hogy Kálmán törvényei lényegesen enyhébbek Lászlóéhoz képest, megállapítja, hogy ez összefüggésben van a feudális, keresztény magyar állam megszilárdulásával.	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

18. A török kiűzése (hosszú)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó bemutatja a török kiűzésének menetét. Elemzi a magyar rendek és az udvar viszonyának alakulását ez idő alatt. Ismerteti a török kiűzésének eredményét. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból következtetéseket von le s fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a török kiűzésekor 1686-ban visszafoglalták Budát, valamint 1699-ben a karlócai béke aláírásával ér véget. Rögzíti a török elleni küzdelmek térbeli sajátosságait. Rögzíti a karlócai béke földrajzi jellemzőit.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. békekötés, szövetség, betelepedés. T Szakszerűen használja a témához közvetlenül, szakszerűen kapcsolódó fogalmakat: pl. Szent Liga, hódoltság, örökös királyság, szabad királyválasztó jog.	0-6

Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: a térkép segítségével megállapítja a török kiűzésének irányát, rögzíti a jelentősebb ütközeteket, a békekötést, megállapítja, hogy a területek visszafoglalása 1687-ig gyors ütemben zajlott, majd az előrenyomulás lelassult. T Pl.: rögzíti, hogy 1687-ben országgyűlést tartottak a magyar rendek, s megállapítja, hogy lemondtak szabad királyválasztó jogukról. T Pl.: megállapítja, hogy az ország területi egysége a karlócai békével helyreállt, megállapítja, hogy a Temesi Bánság ekkor még a szultán kezén maradt. Rögzíti, hogy megszűnik az önálló Erdélyi Fejedelemség. T Pl.: rögzíti, hogy a hódoltsági időszak és a háborúk súlyos emberveszteséggel jártak, és megállapítja, hogy az első jelentős betelepedés a szerbek részéről történt.	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó a török kiűzésének okait, előzményeit, menetét és az ország további fejlődésére gyakorolt hatását elemzi. T Pl.: rögzíti, hogy a területek visszafoglalása nemzetközi összefogás eredményeként sikerül, s megállapítja, hogy valódi oka Bécs megvédése volt. T Pl.: megállapítja Buda visszavétele és a pozsonyi országgyűlés közötti összefüggést, rögzíti, hogy a magyar rendek „hálából” lemondtak a királyválasztó jogukról. T Pl.: rögzíti, hogy az ország területi egysége helyreáll, de függetlenségét nem kapja vissza, megállapítja, hogy az ország a Habsburg Birodalom részévé válik, s az önálló Erdélyi Fejedelemség is megszűnik. T Pl.: megállapítja, hogy a békekötés, az Újszerzeményi Bizottság felállítása, a magyar vitézek jobbágysorba taszítása, a kiűzés költségeinek az országra hárítása ellenérzéseket vált ki a magyarságból, megállapítja, hogy szoros összefüggés van a Rákóczi-szabadságharc kitörése és a békekötés hatása között. T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőkészséggel alátámasztja írását.	0-12
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

19. A kiegyezés nemzetközi háttere (rövid)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a kiegyezés nemzetközi összefüggéseit mutatja be. Összefüggéseket talál a nemzetközi események alakulása és a magyarországi események között.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a kiegyezést 1867-ben írták alá, rögzíti, hogy az itáliai, a német események hozzájárultak a kiegyezési tárgyaláshoz.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó általános (pl. nemzetállam, szövetség, békekötés), illetve közvetlenül kapcsoló történelmi szakkifejezéseket (pl. passzív ellenállás, februári pátens, októberi diploma, Húsvéti cikk, pragmatica sanctio).	0-4
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: megállapítja, hogy a magyarországi eseményekre az olasz egység küzdelmei voltak hatással, megállapítja, hogy az októberi diploma, illetve a februári pátens kiadása és Ausztria itáliai vereségei között van szoros összefüggés. T Pl.: megállapítja, hogy a húsvéti cikk és a prágai béke aláírása között van összefüggés, rögzíti, hogy a Deák által felajánlott tárgyalási alap csak a vesztes béke aláírása után realizálódhatott.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó a kiegyezés és az itáliai események, valamint porosz-Habsburg vetélkedés eseményei közötti összefüggéseket tárja fel, és elemzi. T Pl.: bemutatja a passzív ellenállás feladása és az itáliai események közötti összefüggést, majd megállapítja, hogy az Olasz Királyság kikiáltása változást hoz a Habsburgok magyarországi politikájában. (októberi diploma) T Pl.: rögzíti, hogy a Porosz Királyság és a Habsburg Birodalom vetélkedik a német egység létrehozásáért, rögzíti, hogy ez befolyásolja a magyarországi politikát (februári pátens). T Pl.: rögzíti, hogy a königgrätzi csata döntően befolyásolja a kiegyezési tárgyalások felgyorsulását, megállapítja, hogy a vereség a Habsburgok számára a német egység feladását jelenti, és hogy a birodalom átalakítására van szükség.	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

20. Reformkori gazdaság jellemzése (hosszú)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a reformkori gazdasági helyzetet mutatja be és elemzi. Bemutatja és elemzi Széchenyi és Kossuth gondolatait. Bemutatja a fejlődés lehetséges irányvonalait, elemzi azokat, bemutatja a gazdasági fejlődés politikai hátterét. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból következtetéseket von le s fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a XIX. század első felének gazdasági viszonyait tárgyalja, rögzíti az ország földrajzi adottságait.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. konjunktúra, gazdasági fellendülés, gyár, ipar, reform, közlekedés, infrastruktúra. T Szakszerűen használja a témához közvetlenül, szakszerűen kapcsolódó fogalmakat: pl. polgári átalakulás, cenzúra, örökváltság, közteherviselés, érdekegyesítés, védővám.	0-6
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti, hogy az ország alapvetően elmaradott agrárország, megállapítja, hogy a jobbagyság helyzete emellett nehezebbé válik. T Pl.: rögzíti, hogy az ország ipara minimális, vasúthálózata nincs, megállapítja, hogy az infrastruktúra hiánya lehetetlenné teszi a gyors gazdasági fejlődést. T Pl.: rögzíti, hogy mind Kossuth, mind Széchenyi az ország helyzetének javításán dolgozik, megállapítja, hogy módszereik viszont eltérőek. T Pl.: rögzíti, hogy a fejlődés érdekében törvényi szabályozásra van szükség, megállapítja, hogy ez nehézkes, s csak a reformkor végén születnek érdemi törvények a fejlődés elősegítése érdekében.	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó a rossz gazdasági helyzet hátterét elemzi, bemutatja Széchenyi és Kossuth vitájának mozgatórugóit. T Pl.: megállapítja, hogy a lemaradásunk okozói egyrésztől Európában elfoglalt helyünkéből, másrésztől a birodalmon belüli munkamegosztásból fakadnak, megállapítja, hogy a birodalomnak nem fontos a magyar ipar fejlesztése. T Pl.: rögzíti, hogy Széchenyi és Kossuth is elsődlegesnek látta a feudális kötöttségek, előjogok, a feudalizmus eltörlését, megállapítja, hogy Kossuth politikai elképzelései radikálisabbak, mint Széchenyié. T Pl.: rögzíti, hogy Kossuth elsősorban az ipar	0-12

	fejlesztésében látta az elmaradásból kivezető utat, megállapítja, hogy Széchenyi a közlekedés, a kereskedelem fontosságát hangsúlyozta. T Pl.: megállapítja, hogy a reformkorban az érdemi törvények megszületése nélkül (kötelező örökváltság, nemesi adómentesség eltörlése) nem valósulhatott meg érdemi gazdasági fejlődés, és utal arra, hogy ennek megváltoztatása a földbirtokosoknak is érdeke. T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőkészséggel alátámasztja írását.	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

21. Gömbös Gyula politikai pályája (rövid)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó Gömbös Gyula politikai pályáját mutatja be. Tárgyalja politikusi szemléletét és törekvéseit, és következtetéseket von le azokból.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Gömbös az 1930-as évek elején volt Magyarország miniszterelnöke. Rögzíti, hogy a nagy gazdasági világválság után került ebbe a pozícióba.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó általános (pl. gazdasági válság, jobbrtolódás), illetve közvetlenül kapcsoló történelmi szakkifejezéseket (pl. kormányprogram, fajvédelem).	0-4
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti, hogy az életrajzi adatokból kitűnik, hogy Gömbös számára a kiugrási lehetőség a korszakban elfogadott katonai pálya volt, megállapítja, hogy a katonai pálya a jobboldali pártok irányába sodorták politikai pályafutása elején. T Pl.: rögzíti, hogy Gömbös németbarát politikát folytatott, megállapítja, hogy Gömbös rövid távú célja a magyar mezőgazdasági válság megoldása volt, hosszabb távon a német szövetségtől a revíziós elképzelések támogatását remélte.	0-6

Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó a teljes politikai életpálya bemutatására törekszik. T Pl.: megállapítja, hogy a katonatisztból lett miniszterelnök új politikai koncepcióval lépett fel, rögzíti, hogy ez a Nemzeti Munkaterv volt, mely a válságból való kilábalást ígerte. T Pl.: megállapítja, hogy Gömbös új külpolitikát folytatott, rögzíti, hogy szorosabbra fűzte az ország kapcsolatát Németországgal és Olaszországgal (elsősorban gazdasági jelleggel). T Pl.: rögzíti, hogy belpolitikai ígéreteit nem sikerült betartania, megállapítja, hogy politikája megbukott.	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

22. Kádár-korszak (hosszú)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a Kádár-korszak társadalmát és életmódját mutatja be. Összefüggést teremt a Kádár-korszak társadalmi berendezkedése és az életmód között. Összefüggést a teremt a korszak adta lehetőségek és az életmód között. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból következtetéseket von le s fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Kb. az 1957–1989 közötti időszakot mutatja be, rögzíti, hogy az ország a szovjet tömb egyik országa.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. posztsztálinizmus, „második gazdaság” stb. T Szakszerűen használja a témához közvetlenül, szakszerűen kapcsolódó fogalmakat: pl. frizsiderszocializmus, háztáji.	0-6

Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: elemzi, a dolgozó lakosság szektoronkénti megoszlását, s megállapítja, hogy ebben a tekintetben hasonlóbba válik a nyugati országokhoz. T Pl.: elemzi a karikatúrát, megállapítja, hogy a lakosság jelentős része a „második gazdaságból” szerzi a többletjövedelmét. T Pl.: rögzíti a táblázatból, hogy a nők szerepe átalakul a korszakban, és megállapítja, hogy egyre több közöttük az aktív kereső vagy egyre kevesebb közöttük az eltartott. T Pl.: rögzíti, hogy a szociális viszonyok jelentős javulást mutatnak, megállapítja, hogy a társadalombiztosítás és a nyugdíjrendszer teljesen kiépül, de rámutat hiányosságaira is.	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó a Kádár-korszak objektív bemutatására törekszik. T Pl.: rögzíti, hogy alapvetően nőtt az életszínvonal, de megállapítja, a jólét árnyoldalait, a hosszú távú infrastrukturális befektetések hiányát. T Pl.: rögzíti, hogy a művelődés terén előrelépés történt, és megállapítja, hogy a pártvezetés a szakértelem nagyobb megbecsülését szorgalmazta. T Pl.: megállapítja, hogy a szociális juttatások, a szociális háló kiépülése is hozzájárul a jólét kiépüléséhez, de megállapítja, hogy az állam teljesítőképessége ezt már nem volt képes elviselni, szoros összefüggést mutatva az ország eladósodásával. T Pl.: rögzíti, hogy az ország a szocialista blokkban a jobbak közé tartozott, megállapítja ennek okait, rámutat az ebből származó problémákra. T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőkészséggel alátámasztja írását.	0-12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16